

LAUDATIO

poświęcone Panu prof. dr hab. inż. Jerzemu Buzkowi, dr h.c.

Magnificencjo Rektorze!
Wysoki Senacie,
Dostojny Panie Profesorze,
Szanowne Panie, Szanowni Panowie

Utrwalony niezwykle głęboko w tradycji szkolnictwa wyższego zwyczaj wyróżniania doktoratem honorowym sięga swymi początkami XVI wieku. Kultuwując tę tradycję Senat Politechniki Świętokrzyskiej, uczelni kontynuującej ponad dwustuletnią tradycję kształcenia technicznego, pierwszej uczelni technicznej na ziemiach polskich, Szkoły Akademiczno-Górnicy, postanowił przyznać to zaszczytne wyróżnienie Profesorowi Jerzemu Buzkowi.

Politechnika Świętokrzyska jest kontynuatorką idei Akademii Rakowskiej, działającej na Ziemi Świętokrzyskiej czterysta lat temu, w której model i poziom kształcenia wyprzedzał obowiązujące kanony systemu nauczania, i gdzie kultywowano tradycje i kulturę ponadpaństwową, co w istocie odpowiada obecnej idei Zjednoczonej Europy.

Przypadł mi w udziale zaszczyt przedstawienia osiągnięć i zasług Profesora Jerzego Buzka, Wielkiego Europejczyka, którego wyjątkowa osobowość, wybitne osiągnięcia naukowe i społeczne predestynują Go do uhonorowania najwyższym zaszczytem akademickim, jakim jest tytuł doktora honoris causa.

Pozwólcie Państwo, że z długiej listy osiągnięć Profesora przedstawię najważniejsze fakty.

Profesor Jerzy Buzek urodził się 3 lipca 1940 roku w Śmiłowicach na Śląsku Cieszyńskim. Ojciec, absolwent Politechniki Gdańskiej, był inżynierem elektrykiem, stryjeczny dziadek zasłużonym senatorem II Rzeczypospolitej, a stryj profesorem Akademii Górniczo-Hutniczej, będącej podobnie jak Politechnika Świętokrzyska kontynuatorką kieleckiej Szkoły Akademiczno-Górnicy. Zgodnie z tradycją rodzinną, Profesor w 1963 roku ukończył studia techniczne na Wydziale Mechaniczno-Energetycznym Politechniki Śląskiej uzyskując dyplom magistra inżyniera mechanika-energetyka w specjalności maszyny i urządzenia przemysłu chemicznego. Po studiach rozpoczął pracę w Zakładzie Konstrukcji Aparatury PAN w Gliwicach, który został później przekształcony w Instytut Inżynierii Chemicznej PAN. Pod opieką naukową prof. Tadeusza Hoblera przygotował rozprawę doktorską pt. „Wnikanie masy w fazie gazowej nad poziomym zwierciadłem cieczy”, którą obronił na Wydziale Chemicznym Politechniki Śląskiej w 1969 roku. Wyjazd na stypendium British Council w Cambridge ukierunkował zainteresowania badawcze Profesora na zjawiska powierzchniowe podczas chemisorpcji, w tym również zagadnienia absorpcji CO₂. Jest to problematyka nader aktualna w energetyce w przeciwdziałaniu efektowi cieplarnianemu. Owocem stypendium była monografia pt. „Konwekcja komórkowa podczas absorpcji z reakcją chemiczną”, która stała się podstawą nadania stopnia doktora habilitowanego w 1979 roku przez Radę Wydziału Technologii i Inżynierii Chemicznej Politechniki Śląskiej. Po habilitacji, już jako samodzielny naukowiec, stworzył zespół i zapoczątkował badania nad niektórymi zjawiskami powierzchniowymi. Szczególnie interesujące są Jego prace dotyczące pojawiania się monomolekularnej warstwy zanieczyszczeń, blokującej wymianę masy oraz konwekcji komórkowej.

Ważnym obszarem zainteresowań naukowych Profesora Jerzego Buzka była optymalizacja kosztowa aparatów i całych instalacji inżynierii chemicznej, a także zachodzących w nich procesów technologicznych. Tę tematykę Profesor podjął przed wprowadzeniem w Polsce zasad gospodarki rynkowej. Swoje badania rozpoczął od optymalizacji typoszeregu wymienników ciepła. Następnie badał możliwości optymalizacji kosztowej złożonej instalacji chemicznej o wielu węzłach procesowych. Uzyskane wyniki oraz zastosowanie w przemyśle opracowanej przez Profesora metody dały kilkunastoprocentową redukcję kosztów ogólnych. Jednocześnie Profesor rozpoczął prace z zakresu ochrony środowiska, w szczególności ochrony powietrza. Na wyróżnienie zasługują wyniki prac dotyczące oczyszczania gazów, wdrożone następnie w przemyśle, między innymi w postaci kilku instalacji odsiarczania spalin. Jako specjaliście z tego obszaru Wydział IV PAN powierzył Profesorowi kierowanie międzyuczelnianym zespołem, przygotowującym

ekspertyzę selekcji metod odsiarczania gazów odlotowych dla warunków polskich. Jak dotąd, jest ono jedynym tego typu opracowaniem kompleksowo ujmującym problematykę odsiarczania gazów.

Profesor był wielokrotnie wybierany do Komitetu Inżynierii Chemicznej i Procesowej PAN, pełniąc funkcję sekretarza naukowego. Był również członkiem Komitetu Problemów Energetyki PAN. Pełnił funkcję sekretarza rady redakcyjnej czasopisma „Inżynieria Chemiczna i Procesowa”, znajdującego się na liście filadelfijskiej. Był przedstawicielem Polski w Międzynarodowej Agencji Energii, gdzie należał do autorów programu związanego z efektem cieplarnianym. Był koordynatorem polsko-niemieckiej współpracy w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa procesowego i użytkowania energii, a jej efektem było wiele prac realizowanych wspólnie przez placówki naukowe polskie i niemieckie. Do 1997 roku dzielił pracę naukową z zajęciami dydaktycznymi w Politechnice Śląskiej, a następnie w Politechnice Opolskiej. Tytuł profesora otrzymał w 1997 roku pracując w Instytucie Inżynierii Chemicznej PAN w Gliwicach. Rezultatem prac naukowych Profesora i działalności aplikacyjnej jest blisko 200 publikacji naukowych: monografii, artykułów naukowych w czasopismach zagranicznych i krajowych, referatów publikowanych w materiałach konferencji krajowych i zagranicznych. Jest także autorem 3 patentów, promotorem 5 prac doktorskich i recenzentem 16 przewodów doktorskich i habilitacyjnych.

W roku 1980 Profesor Jerzy Buzek włączył się aktywnie w działalność w strukturach „Solidarności”. Został wybrany na przewodniczącego Komisji Zakładowej w PAN, a latem 1981 roku został delegatem na I Krajowy Zjazd „Solidarności”, na którym przewodniczył obradom drugiej tury Zjazdu. Po wprowadzeniu stanu wojennego działał w strukturach podziemnych Związku. Był współautorem dużej części oświadczeń i dokumentów Tymczasowej Komisji Koordynacyjnej „Solidarność”. W latach 1992, 1993 i 1994 był kolejno wybierany na przewodniczącego krajowych zjazdów „Solidarności”. Powstanie AWS wiąże się z aktywnym wejściem Profesora Jerzego Buzka do polityki. W lutym 1997 roku został koordynatorem zespołu ekspertów gospodarczych AWS, który przygotował program gospodarczy AWS. Program ten stał się jednym z głównych elementów zwycięskiej kampanii wyborczej do parlamentu. Po wygranych wyborach przez AWS, w których uzyskał mandat posła, został desygnowany na stanowisko premiera Rządu RP. Kierowany przez Profesora Jerzego Buzka rząd rozpoczął program szerokich reform społecznych: emerytalnej, zdrowia, administracji i oświaty, doprowadził do przystąpienia Polski do NATO, rozpoczął negocjacje z Unią Europejską i zakończył je w 19 obszarach, na ogólną liczbę 29. Jerzy Buzek jako Premier miał osobisty wkład w Traktat Nicejski i korzystny dla Polski zapis o ilości głosów w stosunku do innych państw.

W 2004 roku Profesor Jerzy Buzek wygrał wybory do Parlamentu Europejskiego, uzyskując najlepszy wynik w Polsce. Został wiceprzewodniczącym Europejskiego Forum Energetycznego. Reprezentował Parlament Europejski podczas wyborów na Ukrainie, wspierając Pomarańczową Rewolucję. W latach 2004-2009 był członkiem Komisji Przemysłu, Badań i Energii oraz Komisji Środowiska, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności.

W 2009 roku Profesor ponownie został wybrany do Parlamentu Europejskiego, a od 14 lipca 2009 do 17 stycznia 2012 roku piastował stanowisko Przewodniczącego Parlamentu Europejskiego.

W latach 2004-2009 był posłem sprawozdawcą Parlamentu Europejskiego w ramach pakietu legislacyjnego Siódmego Programu Ramowego na rzecz Badań i Rozwoju 2007-2013, a także posłem sprawozdawcą Europejskiego Planu Strategicznego w dziedzinie Technologii Energetycznych. Jako poseł sprawozdawca prowadził dyskusje na temat wsparcia trójkąta wiedzy: edukacja – badania – innowacje Unii Europejskiej. Główny obszar tej dyskusji to uczelnie wyższe w zakresie zwiększenia finansowania badań naukowych przez Unię Europejską oraz zmiany korzystne dla rozwoju nauki w krajach nowo przyjętych do Unii Europejskiej, m.in. wprowadzenie tematyki badań czystych technologii węglowych, dodatkowe finansowanie badań i rozwoju w regionach słabiej rozwiniętych, otwarcie na badania podstawowe, fundusze na infrastrukturę badawczą, rozszerzenie znaczenia platform technologicznych, wspieranie mechanizmów innowacji i ścisłej współpracy przemysłu i sfery badawczej, preferencje dla mniejszych projektów, rozbudowa programu mobilności naukowców poprzez finansowanie wymiany międzynarodowej; wprowadzenie grantów reintegracyjnych wspierających powroty naukowców po pobycie za granicą.

Aktywna działalność Profesora w tym zakresie objęła również Politechnikę Świętokrzyską. Na konferencji „Wpływ odnawialnych źródeł energii na bezpieczeństwo energetyczne Regionu” zorganizowanej w Politechnice Świętokrzyskiej w 2007 roku, Profesor wygłosił dwa referaty: „Odnawialne źródła energii a bezpieczeństwo Europy-

Polski-Regionu” oraz „Jak zostać Regionem wiedzy i innowacji”. Byłem uczestnikiem tej konferencji i przyznaję, że „ziarno zasiane” przez Profesora dało plon stukrotny: po czterech latach rozpoczęto, a w tym roku oddano do użytku budynek „Energis”. Został on wybudowany na potrzeby nowego Wydziału Inżynierii Środowiska, Geomatyki i Energetyki, sfinansowanego z Projektu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, który jako nieliczny w Polsce budynek użyteczności publicznej, w całości czerpie ciepło z odnawialnych źródeł energii. Jestem współautorem koncepcji i projektu oraz kierownikiem tego przedsięwzięcia. Politechnika Świętokrzyska aktywnie włączyła się do programu ograniczenia emisji CO₂. Zespół naukowców przygotował projekt technologii ograniczania emisji CO₂ ze spalania paliw kopalnych, poprzez jego wykorzystanie jako substratu do wytwarzania produktów energetycznych z wykorzystaniem zdeklastrowanej wody o dużym potencjale energii wewnętrznej otrzymanej w generatorze zimnej plazmy.

Profesor Jerzy Buzek, dla którego idee zjednoczonej Europy są najważniejsze, jest laureatem wielu nagród i tytułów honorowych. W 2006 roku otrzymał tytuł „Eurodeputowany 2006” w kategorii badania naukowe i technologie, w 2007 roku został uhonorowany statuetką gołębia, ufundowaną z okazji 60. rocznicy przyjęcia Deklaracji Praw Człowieka, w 2008 roku w rankingach tygodnika „Wprost” i dziennika „Rzeczpospolita” został uznany za najlepszego polskiego eurodeputowanego, a w 2009 roku przyznano Mu tytuł Europejczyka Roku w kategorii polityk. Jest doktorem honoris causa wielu uniwersytetów, m.in. w Seulu, Dortmundzie, Isparcie oraz kilku polskich uczelni, m.in. politechnik – Opolskiej, Śląskiej, Łódzkiej, Wrocławskiej oraz AGH i WAT.

Jerzy Buzek – Profesor Zjednoczonej Europy – łączy idee Akademii Rakowskiej, Szkoły Akademiczno-Górnictwej i Politechniki Świętokrzyskiej wskazując na uniwersalność zasad i potrzeb, którym hołdowano czterysta lat temu w pierwszej akademii na Ziemi Świętokrzyskiej: wiedzy, świadomości, tolerancyjności. Dzisiejsza uroczystość nadania tytułu doktora honoris causa jest uznaniem osoby Profesora, dla którego te zasady są celem nadrzędnym.

Kielce, 24 kwietnia 2012 r.